

Ks. Stanisław Garnczarski

Wydział Teologiczny, PAT, Tarnów

ŚPIEWY W CZASIE OBRZĘDU KOMUNII ŚWIĘTEJ

„Eucharystia – jak mówi Katechizm Kościoła Katolickiego – jest «źródłem i szczytem całego życia chrześcijańskiego»” (KK1324). „Kościół otrzymał Eucharystię od Chrystusa, swojego Pana, nie jako jeden z wielu cennych darów, ale jako dar największy” (EdE 11).

Święty German z Paryża (496-576) nazwał Eucharystię *summa charismatum* – „najwyższą łaską”¹ W Eucharystii, która jest pamiątką śmierci i zmartwychwstania swojego Pana, to centralne wydarzenie staje się rzeczywistością obecną i dokonuje się dzieło naszego Odkupienia.

„Ofiara ta ma do tego stopnia decydujące znaczenie dla zbawienia rodzaju ludzkiego, że Jezus złożył ją i wrócił do Ojca dopiero wtedy, gdy zostawił nam środek umożliwiający uczestnictwo w niej, tak jakbyśmy byli w niej obecni. W ten sposób każdy wierny może w niej uczestniczyć i korzystać z jej niewyczerpanych owoców” (EdE 11).

„Zbawcza skuteczność ofiary urzeczywistnia się w pełni, kiedy w Komunii przyjmujemy Ciało i Krew Pana. (...) Otrzymujemy Tego, który ofiarował się za nas, otrzymujemy Jego Ciało, które złożył za nas na Krzyżu, oraz Jego Krew, którą przelał «za wielu (...) na odpuszczenie grzechów» (Mt 26,28)” (EdE 16).

„Eucharystia spełnia to, do czego inne sakramenty prowadzą; wypełnia życie człowieka życiem Boga. Poprzez Eucharystię przyjmujemy Boga, Jego Ciało i Krew, by z kolei być przyjętym przez Niego. (...) W Eucharystii następuje przeobstwienie naszego człowieczeństwa. Bóg jest tym, który nas pierwszy umiłował. Przez Eucharystię dokonuje się przejście od «pierwszego Adama» do «drugiego Adama» – Jezusa Chrystusa. Komunia z Chrystusem na tym świecie wprowadza między ludźmi klimat jedności i braterstwa.

¹ B. Nadolski, *Msza Święta*, Kraków 2003, s. 8.

Zwrot Chrystusa – «bierzcie i jedzcie» skierowany jest nie do małej grupki, lecz do wszystkich ludzi. Święty Paweł powie: «*My, liczni, tworzymy jedno Ciało*» (1 Kor 10,17). Chrystus zapragnął, byśmy identyfikując się z Nim, tworzyli jedno. Komunia eucharystyczna jest Ciałem Chrystusa i ludzie wierzący przez przyjmowanie Komunii świętej stają się żywym Ciałem Chrystusa. Taką nazwę odnosi się często do Kościoła”²

I. OBRZĘDY KOMUNII ŚWIĘTEJ

Obrzędy Komunii świętej rozpoczyna modlitwa *Ojciec nasz*, poprzedzona wezwaniem kapłana. *Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego* mówi:

„Ponieważ celebrowanie Eucharystii jest uczcą paschalną, wypada, aby zgodnie z nakazem Pana wierni należycie usposobieni przyjmowali Jego Ciało i Krew jako duchowy pokarm. Zmierzają do tego łamanie Chleba oraz inne obrzędy przygotowawcze, które bezpośrednio prowadzą wiernych do Komunii świętej” (n. 80).

Dlatego począwszy od modlitwy Pańskiej, modlitwy we Mszy św. ukierunkowane są na Komunię św. Wszystkie te modlitwy i towarzyszące im gesty tworzą jedną całość, wyrażającą najpierw komunie eklezjalną. Komunia bowiem już dla pierwszych chrześcijan była pomnożeniem wzajemnej miłości – wspólnoty. Komunia sakramentalna nie byłaby do pomyślenia bez komunii z innymi. Św. Paweł w Liście do Koryntian pisze: „*Ponieważ jeden jest chleb, przeto my, liczni, tworzymy jedno Ciało. Wszyscy bowiem bierzemy z tego samego chleba*” (1 Kor 10,17). Komunia św. jest zawsze komunią całego Kościoła. Kolejnym elementem obrzędów komunii pogłębiającym jedność – komunie eklezjalną jest „znak pokoju” Nie prowadzi on bezpośrednio do pojednania, wybaczenia sobie krzywd i urazów, gdyż to winno się dokonać w akcie pokuty na początku Eucharystii, ani nie jest też tylko prostym życzeniem, lecz „modlitwą i znakiem” W *Ogólnym wprowadzeniu do Mszału rzymskiego* czytamy, że przez obrzęd pokoju „Kościół uprasza pokój i jedność dla Kościoła, a wierni wyrażają sobie eklezjalną komunie i wzajemną miłość” (n. 82). Wreszcie trzeci element obrzędów komunii – „łamanie Chleba” także pogłębia komunie eklezjalną. Przypomina, żeżywając z jednego chleba życia, którym jest Chrystus, stajemy się jedno z Nim i między sobą. Święty Jan Damasceński (zm. 760) mówił:

„Biorąc z jednego Chleba stajemy się wszyscy jednym Ciałem Chrystusa i jedną Krwią, a dla siebie nawzajem – członkami, ponieważ razem z Chrystusem stanowimy wspólne ciało (O wierze prawdziwej). Uczestnictwo w łamaniu Chleba staje się wezwaniem do świadczenia o zdumiewającej miłości

² J. Lewandowski, *Eucharystia. Dar i Ofiara*, Ząbki 2005, s. 63-64.

Boga w Jezusie. Uczestnictwo w łamaniu Chleba (...), to wpisanie swojego życia w drogę Jezusa, w Jego proegzystencję i zaangażowanie miłości”.³

II. ŚPIEW W CZASIE KOMUNII ŚWIĘTEJ I JEGO FUNKCJE

Śpiew na Komunię św. jest najstarszym ze śpiewów *proprium missae*⁴ oraz drugim pod względem ważności, po śpiewie na wejście. Czytamy o nim w *Ogólnym Wprowadzeniu do Mszału Rzymskiego* następująco:

„Jako śpiew na Komunię można wziąć albo antyfonę z Graduału rzymskiego z psalmem lub samą, albo antyfonę z psalmem z Graduału zwykłego, albo inny odpowiedni śpiew zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu. Śpiew wykonuje sama schola albo schola lub kantor z ludem” (n. 87). Śpiew na komunię „ma wyrażać duchową jedność komunikujących poprzez zjednoczenie głosów, ukazywać radość serca i w pełniejszym świetle objawiać «wspólnotowy» charakter procesji zdążającej na przyjęcie Eucharystii” (n. 86).

1. Jednoczy przyjmujących Ciało Pańskie

W czasie środowych katechez Jan Paweł II nauczając o Eucharystii, podkreślał że jest ona fundamentem jedności:

„Eucharystia jako znak uczy braterskiej łączy się ściśle z promulgacją przykazania wzajemnej miłości (por. J 13,34; 15; 12). Wedle nauki Pawłowej miłość ta zespala wzajemnie wszystkich członków wspólnoty Kościoła: «*Ponieważ jeden jest chleb, przeto my, liczni, tworzymy jedno Ciało*» (1 Kor 10,17). Ta jedność jako owoc braterskiej miłości wyraża podobieństwo trynitarniej jedności, jaką stanowi Syn z Ojcem, o której mówi Jezus w swojej modlitwie: «*aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojczy, we Mnie, a Ja w Tobie*» (J 17,21). Eucharystia daje uczestnictwo w jedności życia Bożego wedle słów samego Chrystusa: «*Jak Mnie posłał żyjący Ojciec, a Ja żyję przez Ojca, tak i ten, kto Mnie spożywa, będzie żył przez Mnie*» (J 6,57)”.⁵

Jedność ta jest więc przejawem miłości i to miłości ofiarnej. Bowiem

„Eucharystia to nośnik powszechnej miłości ofiarnej, o której Jezus powiedział na Ostatniej Wieczerzy, biorąc chleb, a potem wino: «za was będzie wydane (...) za was będzie wylana» (Łk 22,19-20). Kościół nieustannie żyje tą miłością, nie tylko przez wspomnianie, ale przez uobecnienie umożliwiające aktualne uczestnictwo – «Ofiara Chrystusa i ofiara eucharystyczna są jedną

³ B. Nadolski, *Odpowiedzi na 101 pytań o Mszę świętą*, Kraków 2005, s. 90.

⁴ H. Hucke, M. Huglo, *Communio*, NGDM IV, s. 592.

⁵ Jan Paweł II, *Katecheza: Chrystus ustanawia sakramenty życia Bożego* (13.07.1988), w: Jan Paweł II, *Wierzę w Jezusa Chrystusa*, Rzym 1989, s. 441.

ofiarą» (KKK 1367)⁶ „To sam Chrystus w Eucharystii jest nieustannym zobowiązaniem do miłości braterskiej, w której realizacji On jest pierwszy. Wskazuje na to Ewangelia św. Jana opisująca umywanie nóg podczas Ostatniej Wieczerzy i św. Paweł upominający Koryntian, którzy spożywają Wieczerzę Pańską w kontekście podziałów i obojętności wobec ubogich we wspólnocie”⁷ „Przyjęcie Ciała Pańskiego winno być równocześnie przyjęciem i przejściem postawy miłości i służby. Chodzi o przyjęcie tej postawy, z jaką Chrystus ofiaruje się za nas. (...) Eucharystia nierozdzielnie związana jest z ofiarą krzyża, ofiarą miłości (...). Postawa Chrystusa, pełna miłości, służby i poświęcenia się dla człowieka, winna znaleźć kontynuację w codziennej postawie chrześcijanina względem drugiego człowieka”⁸

Wyrazem tej wewnętrznej jedności, zbudowanej na miłości Boga i bliźnich winien być śpiew podczas obrzędu rozdzielania Komunii św. Pełni on już tę rolę ze swej natury, jako utwór muzyczny, w którym wierni realizując w czasie poszczególne elementy dzieła muzycznego (melodię, rytm, dynamikę, agogikę), wypowiadając tę samą treść, jednoczą się zewnętrznie, tworząc wielki „zespół śpiewaczy” Do tego dochodzi jeszcze treść śpiewów, która powinna pogłębiać poczucie wspólnoty, jedności i miłości.

2. Ukazuje radość serca

Śpiew w czasie Komunii św. ma ukazywać radość, bo towarzyszy przyjmowaniu Ciała Pańskiego. Prawdziwa miłość zawsze owocuje radością. Słyszymy o tym w mowie pożegnalnej Chrystusa: „*Wytrwajcie w miłości mojej! Jeśli będziecie zachowywać moje przykazania, będziecie trwać w miłości mojej, tak jak Ja zachowałem przykazania Ojca mego i trwam w Jego miłości. To wam powiedziałem, aby radość moja w was była i aby radość wasza była pełna*” (J 15,9-11). Radość ta wypływa z faktu obecności zmartwychwstałego Jezusa, obecnego w sakramencie pod postacią chleba. Tak, jak „*uradowali się uczniowie (...) ujrawszy Pana*” (J 17,13), tak i wszyscy wierni przyjmując Chrystusa w Eucharystii radują się ze spotkania z Nim. Ukoronowaniem radości Kościoła pierwszymi tygodni jest niedzielny dar Ducha Świętego, którego jednym z owoców jest radość (por. Rz 14,17; Ga 5,22).

Stąd niedziela jako dzień świętowania Zmartwychwstania Chrystusa oraz Zesłania Ducha Świętego, to „dzień pomagający w «kształtowaniu w sobie postawy radości przez odkrywanie jej prawdziwych cech i głębokich korzeni» (DD 57). Chodzi tu o radość w rozumieniu chrześcijańskim, która posiada znamiona «cnoty», należy ją rozwijać, potrafi ona przetrwać nawet

⁶ J. Lewandowski, *Eucharystia...*, dz. cyt., s. 117.

⁷ J. Lewandowski, *Eucharystia...*, dz. cyt., s. 119-120.

⁸ S. Bielecki, *Ustanowienie Eucharystii w świetle tekstów Pisma świętego Nowego Testamentu*, w: *Eucharystia. Misterium. Ofiara*. Kult, J.J. Kopeć (red.), Lublin 1997, s. 50.

ciemną noc cierpienia. Radość chrześcijańska jest trwalsza i przynosi głębsze ukojenie niż przelotne doznania zaspokojenia i przyjemności, upajające zmysły i uczucia, pozostawiając w sercu niedosyt, a nawet gorycz (por. DD 57)".⁹ Przeżywanie tak pojętej radości winno być oznaką prawdziwego otwarcia się na przychodzącego w Komunii św. Pana. Dlatego też treść śpiewów podczas Komunii św. winna tak pojętą radość ukazywać i usposabiać uczestników do jej przeżywania.

3. Nadaje braterski charakter procesji komunijnej

Braterski charakter procesji komunijnej wynika z dwóch poprzednich funkcji śpiewu komunijnego. Każdy uczestnik Eucharystii podchodzi do Stołu Pańskiego w poczuciu wspólnoty z pozostałymi uczestnikami celebry. Świadomy swej równości z innymi winien postępować wobec nich tak, jak się postępuje wobec braci i sióstr. Wszyscy przyjmują ten sam pokarm bez różnicy wieku, płci, stanu, pochodzenia, zawodu, wykształcenia itd., a to ma prowadzić do poczucia więzi społecznej i wzajemnej miłości¹⁰ Dlatego śpiew na Komunię winien uwzględniać także i ten aspekt.

III. REPERTUAR ŚPIEWÓW NA KOMUNIE ŚWIĘTĄ W POLSKICH ŚPIEWNIKACH KOŚCIELNYCH

Zanim zostanie podjęty temat repertuaru śpiewów komunijnych w polskich śpiewnikach kościelnych, dobrze będzie wspomnieć pierwsze śpiewy, do jakich dotarliśmy, a które towarzyszyły przyjmowaniu Komunii św. w początkach tego obrzędu. Ze źródeł historycznych dowiadujemy się, że w IV wieku w czasie rozdzielania Komunii św. wykonywano psalm 144, wspomina o tym św. Jan Chryzostom (ok. 350-407), oraz psalm 33 – przytacza go św. Hieronim (347-420). Wykonywano też hymny.¹¹ Jan Chryzostom cytuje jeszcze innym psalm: „*Oczy wszystkich zwrócone są do Ciebie, a Ty im dajesz pokarm w odpowiednim czasie*” (z Ps 149).¹² Jednakże najbardziej powszechnym okazuje się być psalm 34(33), o wykonywaniu którego św. Hieronim dorzuca uwagę, że wierni włączali się w jego trakcie powtarzając słowa: „Codziennie nakarmieni chlebem z nieba mówimy: skosztujcie i zobaczcie, jak dobry jest Pan”¹³ Śpiew na Komunię św. był wykonywany na przemian: śpiewak lub *schola cantorum* wykonujący psalm i wspólnota powtarzająca *versus ad repetendum*. Z czasem psalmy w śpiewach komunijnych zanikły (po X w.), pozostały tylko same antyfony, które z kolei w śre-

⁹ J. Lewandowski, *Eucharystia...*, dz. cyt., s. 137-138.

¹⁰ Por. I. Pawlak, *Śpiewy procesyjne w liturgii mszalnej*, Współczesna Ambona 20 (1992) 4, s. 110.

¹¹ Por. I. Pawlak, *Muzyka liturgiczna po Soborze Watykańskim II w świetle dokumentów Kościoła*, Lublin 2000, s. 336-337.

¹² B. Nadolski, *Msza...*, dz. cyt., s. 106.

¹³ Tamże.

dniowieczu zaczęto zastępować tekstami Ewangelii z danego dnia. Niekiedy *Communio* traktowano jako dziękczynienie po Komunii św. (nazywano go *Postcommunio*), zaś śpiewem komunijnym stało się *Agnus Dei*. Dopiero posoborowe *Ordo Missae* przywróciło właściwe miejsce śpiewowi na Komunię św., wskazując, że towarzyszy on komunii kapłana i wiernych.¹⁴

W funkcjonujących dzisiaj śpiewnikach repertuar śpiewów na Komunię św. jest ujmowany różnorodnie. Poniżej zostaną ukazane śpiewy z wybranych siedmiu śpiewników, reprezentujących różne regiony Kościoła polskiego: *Śpiewajmy Panu – Śpiewnik Archidiecezji Warszawskiej*¹⁵, *Alleluja – Zbiór śpiewów mszalnych i pielgrzymkowych*¹⁶, *Śpiewnik kościelny Diecezji Płockiej*¹⁷, *Śpiewajmy Bogu – Śpiewnik parafialny*¹⁸, *Śpiewnik liturgiczny*¹⁹, *Śpiewy uwielbienia*²⁰ *Exsultate Deo*²¹, *Śpiewnik archidiecezji katowickiej*²², *Śpiewnik Kościelny Siedleckiego*²³. Zawarte w nich śpiewy można podzielić na kilka grup. Są to śpiewy mówiące o Eucharystii jako uczcie, jako ofierze, podkreślające miłość, jako fundament, czy też jedność, w końcu ukazujące adoracyjny charakter przyjmowania Komunii św.

Największa liczba śpiewów, bo aż 34 spośród badanych pieśni, traktuje Komunię św. jako ucztę. Są to następujące pieśni²⁴: *Błogosławieni, którzy zostali wezwani; Chlebem życia posileni; Chrystus Pan, karmi nas; Dajeś nam chleb z nieba; Dziękczynne pieśni śpiewajmy; Jam jest Chleb życia; Jam jest Chlebem żywym; Jakże pójdziemy za Tobą; Już przyszedł Jezus; Karmisz, Panie; Lud twój, Panie, lud pielgrzymi; Miliony głodnych serc; Na świętej uczcie Baranka; Niech ziemia i niebo wysławia Cię, Panie; O, Panie, Ty nam dajesz Ciało swe i Krew; O, Panie, otwierasz rękę swoją; O święta Uczto, gdzie swoim Ciałem; O święta Uczto, ucztę wspólnoty; Oto Chleb Aniołów; Oto święte Ciało Pana; Oto ucztę dla ubogich; Pan Wieczernik przygotował; Panie, dobry jak chleb; Panie Jezu, Tyś jest Chlebem; Panie, pragnienia ludzkich serc; Pomiędzy lud swój idzie sam; Skosztujcie i zobaczcie; Sławcie usta Ciało Pana; Słowo Chlebem się staje; To Ty, o, Panie; Tyś*

¹⁴ Por. I. Pawlak, *Muzyka liturgiczna...*, dz. cyt., s. 337.

¹⁵ *Śpiewajmy Panu – Śpiewnik Archidiecezji Warszawskiej*, M. Jankowski (red.), Warszawa 1971.

¹⁶ *Alleluja – Zbiór śpiewów mszalnych i pielgrzymkowych*, J. Zawitkowski (red.) Warszawa 1978.

¹⁷ *Śpiewnik kościelny diecezji płockiej*, H. Chamski (red.), Płock 1983.

¹⁸ *Śpiewajmy Bogu – Śpiewnik parafialny*, F. Rączkowski (red.), Warszawa 1988.

¹⁹ *Śpiewnik liturgiczny*, Lublin 1991.

²⁰ *Śpiewy uwielbienia*, I. Pawlak (red.), Lublin 1993.

²¹ *Exsultate Deo. Śpiewnik mszalny*, Katowice⁸ 1998.

²² *Śpiewnik archidiecezji katowickiej*, Katowice 2000.

²³ J. Siedlecki, *Śpiewnik kościelny*, Kraków 2001.

²⁴ Wszystkie wymienione tytuły pieśni zawartych w badanych śpiewnikach są ujęte w Aneksie znajdującym się na końcu powyższego opracowania wraz z autorami tekstów i melodii, jeśli tylko takie dane były dostępne.

w *wieczerniku Chlebem się stał; Ubrani w świąteczne szaty; Witaj, Jezu, Chlebie żywy; Ze swoim ludem.*

Najliczniejszy ich zbiór znajdujemy w *Exsultate Deo* – 22 pozycje, w *Śpiewniku archidiecezji katowickiej* – 16, następnie w *Śpiewniku kościelnym Siedleckiego* – 13, w *Śpiewniku parafialnym - Śpiewajmy Bogu* – 12, w *Śpiewniku kościelnym Diecezji Płockiej* – 7, w *Śpiewniku liturgicznym* – 5 oraz w pozostałych zbiorach po jednej pieśni.

Wymiar ofiarniczy podkreśla 5 pieśni, są to: *Duszo Chrystusowa; Kiedy razem się schodzimy; Oto jest Baranek Boży; Składamy Ci, Ojcze; Witam Cię, witam, Przenajświętsze Ciało.* Średnio w poszczególnych zbiorach występuje po trzy lub dwa śpiewy tego typu. Jedynie nie znajdujemy ich w *Zbiorze śpiewów mszalnych i pielgrzymkowych – Alleluja* pod red. J. Zawitkowskiego.

Miłość jak fundament oddania się Jezusa człowiekowi w Eucharystii dostrzegamy w 15 pieśniach, są to: *Bóg jest miłością; Gdzie miłość wzajemna; Jezu drogi, Tyś miłością; Jezu, Jezu do mnie przyjdź; Jezu, miłości Twej; Miłujcie się wzajemnie; Niosę w darze Tobie; O, Jezu w Hostii białej; O mój Jezu, w Hostii skryty; Ojciec nam powierzył Słowo; Przykazanie nowe daję wam; Ubi caritas et amor; Umiłowałeś nas do końca; Wieczną miłość dał; Zbliż się, zbliż.* Największą ich ilością (10 pozycji) charakteryzują się dwa śpiewniki: *Śpiewnik kościelny Diecezji Płockiej* oraz *Śpiewnik archidiecezji katowickiej*, *Śpiewnik kościelny Siedleckiego* zawiera 9 pozycji, *Śpiewnik liturgiczny* – 7, *Exsultate Deo* – 6. Pozostałe po kilka pieśni.

Owocem miłości jest jedność, o której mówią tylko 3 śpiewy: *Jeden chleb; Spraw, Ojcze; W wieczerzy dzień.* Zawarte są one w: *Śpiewniku kościelnym Diecezji Płockiej*, *Śpiewniku liturgicznym*, *Exsultate Deo*, *Śpiewniku archidiecezji katowickiej* i *Śpiewniku kościelnym Siedleckiego.*

W badanym repertuarze niemałą grupę stanowią śpiewy adoracyjne, uwielbienia, które, jak się wydaje, mogą być wykonywane w czasie Komunii św. Jest ich 27. Są to: *Adoro te devote; Ave verum; Bądźże pozdrowiona; Chwalmy niewysłowiony; Chwał, Syjonie, Zbawiciela; Ja wiem, w kogo ja wierzę; Jezu w Hostii utajony; Ludu kapłański; O prawdziwe Ciało Pana; Padajcie ludy; Pan blisko jest; Pan Jezus już się zbliża; Pan uczynił wielkie rzeczy: Pan zstąpił z nieba, pod postacią chleba; Panie i Boże, grzeszników chroń; Pobłogosław lud Twój, Panie; Pozdrawiamy Cię; Pójdźcie błogosławić Pana; Pójdźmy adorować Pana; Przygotuję Ci serce, o Chryste; Przyjdźcie do mnie wszyscy; Rzućmy się wszyscy razem; Wielbię Cię nabożnie; W Sakramencie utajony; Witam Cię, o Jezu mój; Zbliżam się w pokorze; Zróbcie Mu miejsce.*

Podsumowując badania, należy podkreślić, że niektóre pieśni zawierają w sobie kilka aspektów rozważania Eucharystii, a w klasyfikacji zostały przydzielone do jednej tylko grupy, której treść tematycznie przeważała. Dlatego też powyższe grupy stanowią zbiory nierozdzielnie złożone, w pewnych zakresach na siebie zachodzące.

Jak można zauważyć powyżej zostały zaprezentowane śpiewy odnoszące się do samego obrzędu Komunii św., czyli te które wiążą się ściśle z czynnością liturgiczną, czyli najbardziej są pożądane w tym momencie celebracji. Jest to w duchu określonym przez Sobór Watykański II, który wskazywał: „(...) muzyka kościelna będzie tym świętsza, im ściślej zwiąże się z czynnością liturgiczną” – a dalej wskazuje następne cechy – „już to serdeczniej wyrażając modlitwę, już też przyczyniając się do jedności, już wreszcie nadając uroczysty charakter obrzędom świętym”²⁵ Dlatego też w czasie szczególnych świąt czy okresów liturgicznych w czasie Komunii Świętej można też wykonywać śpiewy odnoszące się treściowo do tych świąt czy okresów liturgicznych, na przykład w Boże Narodzenie można śpiewać kolędy, w uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego pieśni wielkonoce. Jednakże należy pamiętać, że śpiewy ściśle związane z obrzędem spełniają swoją rolę w sposób najpełniejszy. Bo „tym większa jest godność i siła muzyki sakralnej, im bliżej się łączy z najwyższym dziełem kultu chrześcijańskiego: z Eucharystyczną Ofiarą Ołtarza. Nic bowiem większego, ani wznioślejszego muzyka nie może dokonać nad to, gdy melodyjnymi tonami towarzyszy głosowi kapłana sprawującego Boską Ofiarę igrą wraz z ludem radośnie odpowiada na jego wezwanie, a całą świętą czynność opromienia swą szlachetną sztuką”.²⁶

GESÄNGE WÄHREND DER HEILIGEN KOMMUNION

Zusammenfassung

Die Eucharistie ist Quelle und Spitze des ganzen christlichen Lebens. Diese Feststellung enthält zusammenfassend den Kern des Mysteriums der Kirche. Die rettende Wirksamkeit der Eucharistie verwirklicht sich in vollem Maße, wenn wir während des Abendmahles den Körper und das Blut Christi annehmen. Dann geschieht diese wunderbare Austausch und Erfüllung, das Gottesleben erfüllt das Leben des Menschen. Die liturgischen Riten der Eucharistie, der Heiligen Kommunion bereiten der Gläubigen auf die Begegnung mit Christus durch die Zeichen der menschlichen Einheit und die Zeichen der gläubigen Gemeinschaft vor. Die gegenseitige Liebe und die Einheit sind Bedingung und Offenheit für die Liebe Gottes und Vereinigung mit Ihm. Die begleitende der liturgischen Prozession Gesänge sollen die dreifache Funktion erfüllen: vereinigen der Annehmenden der Gottes Körper, zeigen die Freude des Herzens auf, schaffen den brüderlichen Charakter der Kommunionprozession. Das geforschte Repertoire der Kommunionengesänge wurde geteilt auf einige Gruppen: die Gesänge, die von der Eucharistie als die Nahrung

²⁵ Sobór Watykański II, Konstytucja o świętej liturgii *Sacrosanctum concilium*, nr 112.

²⁶ Pius XII, Encyklika do biskupów oraz innych ordynariuszy o muzyce kościelnej *Musicae sacra disciplina*, nr 3, w: *Cantare missam*, oprac. A. Filaber, Warszawa 1993, s. 25.

sprechen, die von dem Opfer, die Gesänge, die unterstreichen die Liebe und die Einheit und am Ende die Gesänge, die die Anbetungscharakter des Annehmens des Heiligen Abendmahles aufzeigen. In geforschten Sammlungen der Gesänge die größte Gruppe bilden Lieder, die die Eucharistie als Abendmahl aufzeigen, dann kommen die Lieder in der angemessenen Reihenfolge: anbetende Gesänge, die zeigende die Liebe Gottes und auch diese, die Opfercharakter der Eucharistie zeigen. Am Ende zeigen wir die Gesänge, die den Aspekt der Einheit unterstreichen.

Aneks

Śpiewniki:

- A1 – *Śpiewajmy Panu – Śpiewnik Archidiecezji Warszawskiej*, M. Jankowski (red.), Warszawa 1971.
 B1 – *Alleluja – Zbiór śpiewów mszalnych i pielgrzymkowych*, J. Zawitkowski (red.), Warszawa 1978.
 C1 – *Śpiewnik kościelny Diecezji Płockiej*, H. Chamski (red.), Płock 1983.
 D1 – *Śpiewajmy Bogu – Śpiewnik parafialny*, F. Rączkowski (red.), Warszawa 1988.
 E1 – *Śpiewnik liturgiczny*, Lublin 1991.
 F1 – *Śpiewy uwielbienia*, I. Pawlak (red.), Lublin 1993.
 G1 – *Exsultate Deo. Śpiewnik mszalny*, Katowice⁸ 1998.
 H1 – *Śpiewnik archidiecezji katowickiej*, Katowice 2000.
 I1 – J. Siedlecki, *Śpiewnik kościelny*, Kraków 2001.

1.	Adoro te devote (T: św. Tomasz z Akwinu M: greg.)	A1				E1				I1
2.	Ave verum (T i M: greg.)	A1								I1
3.	Bądźże pozdrowiona (T: ks. Jarynkiewicz M: Siedl.)	A1	B1	C1	D1	E1		G1	H1	I1
4.	Błogosławieni, którzy zostali wezwani (T: s. Imelda, fel. M: G. Skop)		B1					G1	H1	
5.	Bóg jest miłością (T: ---M:---)			C1					H1	
6.	Chlebem życia posileni (T:--- M:---)			C1	D1					

7.	Chrystus Pan, karmidas (T: Łk 1,46-55 M: J. Gelineau SJ tłum. ks. W. Danielski opr. ks. I. Pawlak)					E1		G1	H1	I1
8.	Chwalmy niewysłowiony (T: XVIII w. M: Siedlecki 1928)	A1			D1	E1			H1	I1
9.	Chwal, Syjonie, Zbawiciela (T: Sekw. Lauda Sion, XIII w. M: Mioduszewski 1838)	A1			D1	E1			H1	I1
10.	Daleś nam chleb z nieba (T: ks. J. Dziurzyński M: ks. Z. Piasecki)				D1				H1	
11.	Duszo Chrystusowa (T: św. Ignacy Loyola M: S. Stuligrosz)			C1	D1	E1		G1	H1	I1
12.	Dziękczynne pieśni śpiewajmy (T: s. Imelda, fel. M: F. Rączkowski)				D1				H1	I1
13.	Gdzie miłość wzajemna (T: tłum. Ks. J. Dziurzyński M: ks. Z. Piasecki)	A1	B1	C1	D1	E1			H1	I1
14.	Ja wiem, w kogo ja wierzę (T: --- M:---)			C1	D1				H1	I1
15.	Jam jest Chleb Życia (T: J 6,35.44.51;11, 25 M: S. S. Toolan)							G1	H1	
16.	Jam jest Chlebem żywym (T: ks. J. Dziurzyński M: ks. Z. Piasecki)	A1			D1			G1	H1	I1
17.	Jakże pójdziemy za Tobą (T: z brew. franc. M: ks. Z. Bernat tłum. o. P. Galiński OSB)							G1		
18.	Jeden chleb (T i M: ks. S. Ziemiański)			C1		E1		G1	H1	I1
19.	Jezu drogi, Tyś miłością (T:--- M:--)			C1	D1				H1	I1

20.	Jezu, Jezu do mnie przyjdź (T: niemiecki, tłum. P. Kutyba M: śląska)			C1	D1	E1			H1	I1
21.	Jezu, miłości Twojej (T: S.P.J.M: ks. F. Walczyński)	A1		C1		E1		G1	H1	I1
22.	Jezu w Hostii utajony (T: --- M: ---)			C1	D1					I1
23.	Już przyszedł Jezus (T: --- M: ---)			C1						
24.	Karmisz, Panie (T: ks. F. Grimm M: I. Pfeiffer)									I1
25.	Kiedy razem się schodzimy (T: s. Imelda, fel. M: ks. I. Pawlak)					E1		G1	H1	
26.	Lud Twój, Panie, lud pielgrzymi (T: --- i M: ---) z j. włoskiego, tłum. ks. J. Szymik)							G1	H1	
27.	Ludu Kapłański (T i M: L. Deiss, adept. ks. S. Ziemiański)		B1			E1		G1	H1	I1
28.	Miliony głodnych ludzkich serc (T: --- M: ---)			C1						
29.	Miłujcie się wzajemnie (T: ks. J. Dziurzyński M: ks. Z. Piasecki)	A1	B1	C1	D1			G1	H1	I1
30.	Na świętej uczcie Baranka (T: LG t. II M: ks. Z. Bernat)							G1		
31.	Niech ziemia i niebo wysławia Cię, Panie (T: z hymnarium tynieckiego M: G. Skop, o. P. Galiński OSB)							G1		
32.	Niosę w darze Tobie (T: --- M: ---)			C1						
33.	O, Jezu w Hostii białej (T: --- M: ---)			C1						
34.	O mój Jezu, w Hostii skryty (T i M: Rączkowski 1957)	A1		C1	D1	E1			H1	I1

49.	Pan Wieczernik przygotował (T: s. Imelda, fel. M: T. Kiesewetter)			C1	D1	E1		G1	H1	I1
50.	Pan zstąpił z nieba, pod postacią chleba (T: Siedl. M: ks. A. Chlondowski)			C1	D1	E1		G1	H1	I1
51.	Panie, dobry jak chleb (T: ks. J. Zawitkowski M: ks. W. Kądziała)							G1	H1	I1
52.	Panie i Boże, grzeszników chroń (T: parafraza modl. św. Jana M: ks. I. Dućko Chryzostoma)							G1		
53.	Panie Jezu, Tyś jest Chlebem (T: --- M: ---)			C1						
54.	Panie, pragnienia ludzkich serc (T i M: O. Westendorf, R.E. Kreutz opr. polskie ks. Z. Bernat, Z. Grzegorski)				D1	E1		G1	H1	I1
55.	Pobłogosław lud Twój, Panie (T: Siedlecki 1908 M: W. Świerczek)					E1			H1	I1
56.	Pomiędzy lud swój idzie sam (T: Siedl. M: J. Gelineau SJ)				D1			G1	H1	I1
57.	Pozdrawiamy Cię (T i M: ks. S. Ziemiański)					E1			H1	I1
58.	Pójdźmy adorować Pana (T:--- M:---)			C1						
59.	Pójdźcie błogosławić Pana (T i M: J. Trojanowski)				D1	E1			H1	I1
60.	Przygotuję Ci serce, o Chryste (T:--- M:---)			C1	D1				H1	I1
61.	Przyjdźcie do mnie wszyscy (T:--- M:---)			C1	D1				H1	I1
62.	Przykazanie nowe daję wam (T: 1 Kor 13 M: ant. M. Machura)				D1	E1		G1	H1	I1
63.	Rzućmy się wszyscy społem (T i M: Siedlecki 1928)	A1			D1	E1				

64.	Składamy Ci, Ojcze (T: ks. S. Ziemiański M: A. Vitalino)					E1				I1
65.	Skosztujcie i zobaczcie (T: Ps 34[33] M: ks. S. Ziemiański)					E1	F1	G1	H1	I1
66.	Sławcie usta Ciała Pana (T: Hymn <i>Pange lingua</i> M: I. Pfeiffer tłum. T. Karyłowski)				D1	E1				I1
67.	Słowo Chlebem się staje (T: A. Bernat M: A. Nikodemowicz)							G1		
68.	Spraw, Ojcze (T: s. Imelda, fel. M: ks. K. Mrowiec)							G1		
69.	To Ty, o, Panie (T: Pieśń Kongresu Euchar. M: G. Kirbye Lourdes 1981, J. P. Lecot, tłum. ks. J. Kochański)								H1	
70.	Tyś w wieczniku Chlebem się stał (T: opr. ks. I. Pawlak M: Negro spiritual)			C1				G1	H1	
71.	<i>Ubi Caritas et amor</i> (T: --- M: greg.)					E1		G1		I1
72.	Umiłowałeś nas do końca (T: S. Wacho- wiak M: L. Gronek)							G1		
73.	Ubrani w święteczne szaty (T: M. Skwarnic- ki M: M. Machura)							G1		
74.	Wieczną miłość dał (T: Sk. M: Ch. Śl.)								H1	
75.	Wielbię Cię nabożnie (T: tłum. polskie o. F. Koziura M: greg.)	A1								
76.	Witaj, Jezu, Chlebie żywy (T: --- M: ---)				D1					
77.	Witam Cię, o Jezu mój (T: M:)			C1						
78.	Witam Cię, witam, Przenajświętsze Ciała (T: XVIII w. M: Miod.)	A1			D1			G1	H1	I1

79.	W Sakramencie utajony (T i M: Pallottinum nr 54)	A1			D1				H1	I1
80.	W wieczerzy dzień (T:--- M:---)			C1						
81.	Zbliżam się w pokorze (T: Hymn św. Tomasza M: greg. Z Akwinu; zwr. 3-6 Ks. A. Paradowski 1953)			C1	D1	E1		G1	H1	I1
82.	Zbliż się, zbliż (T: M:)			C1						
83.	Ze swoim ludem (T: ks. S. Ziemiański M: ks. J. Galigneau)				D1					
84.	Zróbcie Mu miejsce (T: F. Karpiński M: Siedlecki 1928)	A1		C1	D1	E1			H1	I1